UCHWAŁA NR XIII/248/19
RADY MIASTA TYCHY

z dnia 28 listopada 2019 r.

w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2019.506 t.j. z dnia 2019.03.15) w związku z art. 10 ustawy z dnia 26 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2019.852 t.j. z dnia 2019.05.08) oraz art.3 ustawy z dnia 11 września 2015r. o zdrowiu publicznym (Dz.U.2018.1492 t.j. z dnia 2018.08.06), na wniosek Prezydenta Miasta Tychy, po zaopiniowaniu przez Komisję Porządku Publicznego, Zdrowia, Spraw Społecznych i Samorządowych,

Rada Miasta Tychy uchwala:

§ 1

Przyjmuje się Miejski Program Przeciwdziałaniu Narkomanii na 2020 rok, w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tychy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2020 roku.

Przewodnicząca Rady
Miasta Tychy

Barbara Konieczna

Załącznik do Uchwały
Nr XIII/248/19
Rady Miasta Tychy
z dnia 28 listopada 2019r.

MIEJSKI PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
NA 2020 ROK

TYCHY DOBRE MIEJSCE

1. WSTĘP

Kwestia używania substancji psychoaktywnych i konsekwencje z tym związane dotyczą większości społeczeństw współczesnego świata. Dostrzeżono, co istotne, iż wszelkie decyzje odnoszące się do efektywnego rozwiązywania problemów lokalnych powinny zapadać na poziomie możliwie najbliższym obywatelom. Taki właśnie sposób radzenia sobie z wieloma problemami społecznymi jest zgodny z ideą subsydiarności. Subsydiarność łączy się z ideą partnerstwa, która ma zasadnicze znaczenie w budowaniu szerokiej koalicji i angażowanie się mieszkańców w proces sprzyjający osiągnięciu przyjętych celów. Przede wszystkim lokalnie działające instytucje, osoby czy organizacje pozarządowe są w stanie adekwatnie zdefiniować charakter problemu i samodzielnie a przy tym skutecznie go rozwiązać.

Podjęcie problemu jakim jest przeciwdziałanie narkomanii przy zaangażowaniu wielu partnerów społecznych sprzyja, prócz zwiększeniu efektywności i celowości działań, również budowaniu więzi społecznych.

2. ASPEKTY PRAWNE

Obecnie obowiązujące przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku jasno definiują zadania przewidziane do realizacji przez samorząd gminny w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz wskazują źródło ich finansowania (są to opłaty i dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną i hurtową alkoholu).

Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii, zwany dalej *Programem* opracowany został z uwzględnieniem celów operacyjnych dotyczących przeciwdziałania narkomanii, określonych w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016 – 2020. Ponadto Program stanowi część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tychy na lata 2014 – 2020.

Przy opracowaniu treści niniejszego Programu wykorzystano publikację Krajowego Biura ds. Zapobiegania Narkomanii pn. „Zasady tworzenia Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii”.

3. CEL PROGRAMU

Ograniczenie zjawiska używania narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych na terenie miasta Tychy.

4. CELE SZCZEGÓŁOWE

I. Zmniejszenie zainteresowania środkami psychoaktywnymi wśród dzieci, młodzieży i młodych dorosłych poprzez realizację rekomendowanych programów profilaktycznych.
II. Podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców Tychów w zakresie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

5. PODSTAWOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ PRZYJĘTE W PROGRAMIE

I. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.
II. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej.
III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo - rekreacyjnych dla uczniów.
IV. Wspieranie działań instytucji, osób fizycznych i organizacji pozarządowych, służących rozwiązywaniu problemów narkotykowych.
V. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i ich rodzinom, dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób, z wykorzystaniem pracy socjalnej, kontraktu socjalnego.

6. DIAGNOZA PROBLEMU

Na problemy związane z narkotykami wypada spojrzeć szeroko, widzieć je w kontekście problemów powodowanych przez używanie innych nić alkohol substancji psychoaktywnych. Zgodnie ze stanowiskiem Światowej Organizacji Zdrowia wszelkie substancje psychoaktywne niezależnie czy legalne czy nie, są groźne z perspektywy zdrowia publicznego.

Pod pojęciem narkotyku rozumieć należy substancje psychoaktywne inne niż alkohol i tytoń. W konsekwencji przedmiotem zainteresowania będą osoby używające substancji nielegalnych, a więc takich, których produkcja i sprzedaż są nielegalne (np. marihuana, heroina, amfetamina czy kokaina). Oprócz substancji nielegalnych, używane w celu odurzenia są też takie substancje legalne jak: leki uspokajające i nasenne (np. benzodwuazepiny czy barbiturany), narkotyczne leki przeciwbólowe (np. morfina) oraz substancje wziewne (np. kleje czy rozpuszczalniki). Wprawdzie substancje te są legalne, ale wejście w ich posiadanie w celu niemedycznego stosowania wiąże się często z łamaniem przepisów. Nie dotyczy to rzecz jasna substancji wziewnych, które są dostępne bez żadnych ograniczeń, niemniej, należy je włączyć w zakres pojęcia narkotyk, ze względu na funkcję jaką pełni oraz kulturowy obraz samych użytkowników. Kolejną grupą niebezpiecznych dla życia i zdrowia środków są nowe substancje psychoaktywne (NSP) tzw. dopalacze. Dopalacze mają właściwości zbliżone do działania narkotyków. Są to produkty pochodzenia zarówno syntetycznego, jak i naturalnego, sprzedawane w sklepach internetowych i na czarnym rynku. Sprzedawcy reklamują je jako środki pobudzające, wspomagające funkcje poznawcze (np. poprawiające czasowo pamięć, koncentrację), czy pozwalające się zrelaksować. Jednocześnie producenci dopalaczy w ofercie handlowej zamieszczają informację, że są to produkty kolekcjonerskie, nawozy do kwiatów, pochłaniacze wilgoci, czy sole do kąpieli „nie do spożycia przez ludzi”.

W okresie od maja do końca czerwca 2019r. przeprowadzone zostało badanie pt. „Picie alkoholu i używanie narkotyków przez młodzież szkolną na terenie Tychów” przez Ogólnopolskie Stowarzyszenie „RoPSAN” - Rodzice Przeciwko Sprzedaży Alkoholu Nieletnim, realizowanie zgodnie z metodologią i standardami projektu ESPAD.
W badaniu uczestniczyła młodzież szkolna z dwóch grup wiekowych: uczniowie klas trzecich szkół gimnazjalnych oraz uczniowie klas drugich szkół ponadgimnazjalnych tj. liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych, zasadniczych szkół zawodowych i techników. W sumie w badaniu udział wzięło 1333 uczniów. Dzięki objęciu badaniem wymienionych dwóch grup wiekowych można było zaobserwować zmiany w zachowaniach i postawach nastolatków w dwóch różnych momentach procesu dojrzewania.
Podstawowym celem badania była diagnoza rozpowszechnienia zjawiska używania substancji psychoaktywnych przez młodzież. W badaniu zadawane były pytania nie tylko o skalę tych doświadczeń, ale również o ich częstotliwość, dzięki czemu możliwe było oszacowanie wielkości populacji młodych ludzi, którzy mają za sobą pojedyncze eksperymenty lub wielokrotne doświadczenia związane z używaniem narkotyków. Ważnym celem projektu było również poznanie postaw młodzieży wobec różnych substancji psychoaktywnych, ich wiedzy na temat substancji oraz ocena poziomu ryzyka związanego

z używaniem poszczególnych środków. Wiedza ta jest niezbędna przy planowaniu i wdrażaniu nowoczesnych strategii oraz programów profilaktycznych.

W badaniu szczegółowej analizie poddano czynniki mające wpływ na podaż i popyt na narkotyki wśród młodzieży. Analizowano m.in.: fizyczną dostępność narkotyków (łatwość zakupu), psychologiczną dostępność, czyli subiektywne przekonanie o łatwości/trudności zdobycia/kupienia określonej substancji psychoaktywnej, gotowość do podjęcia prób (eksperymentów) z narkotykami, a także osobiste przykre doświadczenia związane z używaniem narkotyków i ocenę rozpowszechnienia używania narkotyków w grupie rówieśniczej – wśród przyjaciół oraz starszego rodzeństwa badanych nastolatków.

Uczniowie odpowiadali na pytanie o częstotliwość sięgania po takie narkotyki jak: marihuana i haszysz (konopie), amfetamina, ecstasy, środki wziewne, kokaina, heroina oraz grzyby halucynogenne, a także o to, jak oceniają prawdopodobieństwo, iż po użyciu konopi doświadczyliby różnych pozytywnych i negatywnych skutków (oczekiwania związane z używaniem marihuany i haszyszu). Uczniów pytano także o dostępność i wiek inicjacji narkotykowej.

Zarówno marihuana lub haszysz jak i narkotyki twarde mają charakter substancji nielegalnych. Ich posiadanie jest w Polsce karane. Pomimo to badani uczniowie często deklarują, że zdobycie takiej substancji jak marihuana czy haszysz nie sprawiłoby im trudności. W klasach trzecich ponad 2/5 uczniów (41,5%) uznało, że byłoby to dla nich łatwe, natomiast w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych taką opinię wyraziła prawie połowa badanych (49,5%). Za łatwe w 2015 roku zdobycie marihuany lub haszyszu uznało ponad 47% badanych z obu roczników.

Wyniki badań wskazują, że mimo nielegalności marihuany lub haszyszu, średnio ponad 1/4 uczniów trzecich klas oraz 35,5% dziewcząt i ponad 47% chłopców z drugich klas szkół ponadgimnazjalnych miało już za sobą inicjację z marihuaną lub haszyszem. Wyniki te wskazują, że dla uczniów młodszych okresem inicjacji narkotykowej (marihuana/haszysz) najczęściej był czas początku nauki w gimnazjum, a dla uczniów starszych – czas nauki w starszych klasach gimnazjalnych.

Dane z roku 2015 pokazują, że w przypadku uczniów klas trzecich ponad 1/3 uczniów używało już marihuany, co oznacza, że odsetek osób po inicjacji w roku 2019 jest niższy niż 4 lata temu. W klasach 2 PG w roku 2015 do używania marihuany przyznało się ponad 52% badanych, co oznacza, że w ciągu 4 lat w tej frakcji wiekowej sytuacja nie zmieniła się w sposób istotny. Między 2015 a 2019 rokiem odsetki młodszych chłopców deklarujących używanie marihuany przynajmniej raz w życiu i w ostatnim roku widocznie się stabilizują. Nie odnotowano więc w tym zakresie istotnych zmian.

W 2019 roku regularne palenie marihuany za wysoce ryzykowne uznało 51,6% chłopców i 67,2% dziewcząt z klas trzecich oraz 41,1% uczniów i 68,8% uczennic z klas drugich PG.

Na pytania o dostępność przetworów konopi, prawie połowa badanych zadeklarowała, że zna miejsca, w których łatwo można kupić marihuanę/haszysz. Odsetki te wynosiły od 40,4% do 49,1%.

Jeśli chodzi o amfetaminę, dziewczęta uczące się w gimnazjach zapytane o wiek, w którym po raz pierwszy zażyły narkotyk deklarowały, że miało to miejsce najczęściej w wieku 14-15 lat (3,6%), kolejne 1,5% zażyło amfetaminę po raz pierwszy przed 14 rokiem życia. W przypadku chłopców wiek inicjacji jest podobny – najczęściej w wieku 14-15 lat. Wcześniejsze doświadczenia z amfetaminą miało 0,8% chłopców. Starsze dziewczęta, z drugich klas szkół ponadgimnazjalnych, najczęściej wskazywały na wiek 16 lat lub więcej (2,6%) lub 14-15 lat (1,8%). Chłopcy z drugich klas szkół ponadgimnazjalnych wskazywali najczęściej na wiek 16 lat jako moment inicjacji – 3,7%.

Na pytanie o zażywanie amfetaminy, w klasach trzecich gimnazjum odnotowano 6% dziewcząt oraz 3,2% chłopców, przyznających, że przynajmniej raz w życiu spróbowali narkotyku. W przypadku uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych było to 4,4% chłopców oraz 5,6% dziewcząt.

Odsetki uczniów, którzy choć raz spróbowali amfetaminy są zbliżone do wyników odnotowanych w Tychach w 2015 roku.

Ryzyko związane z zażywaniem amfetaminy 1-2 razy było oceniane jako duże przez 40,4% uczennic i 45,8% uczniów z klas trzecich oraz 53,6% uczennic i 49,8% uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych. W klasach trzecich ryzyko związane z takim zachowaniem oceniło jako nieistniejące lub małe 17,1% uczennic i 12,9% uczniów, zaś spośród uczniów drugich klas ponadgimnazjalnych odpowiednio 11,3% dziewcząt i 12,3% chłopców. W przypadku regularnego używania amfetaminy 3,9% uczennic i 4,7% uczniów w klasach trzecich oceniło, że ryzyko związane z takim zachowaniem w ogóle nie istnieje lub jest małe, w klasach drugich taką opinię wyraziło 1,8% uczennic i 4% uczniów. Do tych uczniów w szczególności należy dotrzeć z działaniami edukacyjnymi i profilaktycznymi.

Odsetki osób, których zdaniem ryzyko regularnego używania amfetaminy jest duże wyniosły wśród młodszych uczennic 82,5%, zaś wśród starszych 89,8%. Odsetki uczniów podzielających to zdanie były niższe w obu grupach wiekowych i wyniosły odpowiednio 72,4% i 70,2%.

Warto zauważyć, że wśród badanych, a zwłaszcza chłopców z obydwu roczników odnotowano wysoki odsetek odpowiedzi wskazujących na brak wiedzy nt. ryzyka związanego z regularnym używaniem amfetaminy (od 18,4% do 23,3%). Jest to kolejna grupa uczniów, do której powinny być skierowane działania edukacyjne. W przypadku amfetaminy, 14,2% gimnazjalistów deklaruje, że zdobycie przez nich narkotyku byłoby łatwe, wśród starszych uczniów ta grupa jest nieco większa – obejmuje 18,9% badanych.

W przypadku deklaracji uczniów odnośnie wieku, w jakim miały miejsce pierwsze próby ze stosowaniem ecstasy odnotowano zbliżone zależności. Dla dziewcząt ze szkół gimnazjalnych najczęstszym wiekiem inicjacji było 14-15 lat (2,1%), dla chłopców przed 14 rokiem życia (1,3%) lub wiek 14-15 lat (1,1%). W szkołach ponadgimnazjalnych większość osób mających doświadczenia zażywania ecstasy przeszła inicjację w wieku 16 lat lub później (3,8% dziewcząt oraz 4,8% chłopców). Analiza zgromadzonych danych pokazuje, że przynajmniej raz w życiu ecstasy zażyło 2,9% chłopców i 3,9% dziewcząt z trzecich klas gimnazjum. Wskaźniki te rosną wraz z wiekiem ankietowanych. W przypadku uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych ecstasy spróbowało 6,2% chłopców i 5,9% dziewcząt.

Brak ryzyka lub małe ryzyko w przypadku sięgania po ecstasy 1-2 razy wskazało 24,7% uczennic i 22,1% uczniów z klas trzecich gimnazjum oraz 22,5% uczennic i 17,8% uczniów z klas drugich szkół ponadgimnazjalnych. Jako duże oceniło ryzyko takich zachowań 27,4% uczennic w klasach trzecich i 32,4% ich rówieśników, a w klasach drugich odpowiednio: 37,9% i 33,1%. W przypadku regularnego zażywania ecstasy odsetki te wzrastają do 75,5% (dziewczęta) i 57,4% (chłopcy) w klasach trzecich oraz 80,5% (dziewczęta) i 59,3% (chłopcy) w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych.

Podobnie jak w przypadku amfetaminy, również pytając o ecstasy odnotowano duże odsetki odpowiedzi wskazujących na brak wiedzy nt. ryzyka związanego z jego regularnym używaniem, szczególnie wśród chłopców. Odpowiedzi „nie wiem” udzieliło 29,5% chłopców w gimnazjach oraz 28,7% w starszej grupie. Wynik ten wskazuje na potrzebę intensyfikowania skutecznych działań edukacyjnych w tym zakresie.

Zdobycie ecstasy byłoby łatwe dla 16,1% uczniów klasy trzeciej gimnazjum. Ponad ¼ (28,8%) uznała to za trudne i podobny odsetek za niemożliwe (29,4%). W klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych odsetek osób wskazujących, że zdobycie ecstasy byłoby ich zdaniem łatwe był wyższy niż w młodszych rocznikach i wyniósł 23,3%.

Odmiennie kształtowały się odpowiedzi uczniów dotyczące pierwszych kontaktów z substancjami wziewnymi. We wszystkich grupach wiekowych inicjacja miała miejsce w wieku 13 lat lub mniej. Dotyczy to 6,6% młodszych oraz 2,1% starszych uczennic, a także 2,1% młodszych chłopców i 2,6% starszych chłopców.

Przynajmniej raz w życiu, w celu odurzenia się, zażyło środki wziewne, takie jak kleje, aerozole i tym podobne 3,4% chłopców i 9,3% dziewcząt z trzecich klas gimnazjum. W przypadku uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych takie doświadczenie miało za sobą 3,7% chłopców i 3,8%. Uwagę zwraca fakt, że odsetek dziewcząt w gimnazjum, które przynajmniej raz w życiu sięgnęły po takie substancje jest istotnie wyższy niż odsetek chłopców: 9,4% vs. 3,4%.

Jeśli chodzi o częstotliwość używania innych narkotyków to w przypadku LSD i innych środków halucynogennych próbowało ich 4,8% dziewcząt i 2,9% chłopców uczących się w trzecich klasach gimnazjum, zaś w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych takie próby miało za sobą 4,1% dziewcząt i 5,1% chłopców. W trzecich klasach gimnazjum było to 3,2% chłopców i 1,2% dziewcząt. W przypadku klas drugich ponadgimnazjalnych takie doświadczenia miało 3,3% chłopców i 0,3% dziewcząt.

W przypadku używania kokainy i cracku wśród uczniów klas trzecich gimnazjum 3,6% dziewcząt i 1,3% chłopców choć raz w życiu użyło kokainy. W klasach drugich było to 2,4% dziewcząt i 0,7% chłopców. Odnotowano również stosunkowo niskie odsetki osób używających cracku: 1,8% wśród dziewcząt i 1,3% wśród chłopców z trzecich klas szkół gimnazjalnych. Wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych żaden z respondentów nie zażywał cracku.

Do używania heroiny przyznało się 1,1% chłopców i 1,5% dziewcząt z klas trzecich gimnazjum oraz 1,1% chłopców i 1,2% dziewcząt z drugich klas szkół ponadgimnazjalnych. Polskiej heroiny użyło 0,3% młodszych chłopców, 1,5% gimnazjalistek oraz 1,1% chłopców i 0,6% dziewcząt z drugich klas szkół ponadgimnazjalnych. Chłopców i 0,6% młodszych dziewcząt oraz 0,7% starszych chłopców i 0,9% starszych dziewcząt.

Do użycia sterydów anabolicznych przyznało się 1,5% dziewcząt i 2,1% chłopców z klas trzecich gimnazjum oraz 0,7% chłopców z klas drugich szkół ponadgimnazjalnych i 0,3% dziewcząt. GHB, obok stosowania w celach przestępczych („pigułka gwałtu"), bywa również stosowany świadomie, w celach euforyzujących. Deklaracje odnośnie stosowania GHB były udziałem 1,1% chłopców z trzecich klas gimnazjum oraz 0,7% chłopców z drugich klas szkół ponadgimnazjalnych. Wśród dziewcząt z młodszej badanej grupy wiekowej odnotowano 0,6% wskazań, wśród starszych nie odnotowano przypadków stosowania GHB.

Używanie leków uspokajających i nasennych bez przepisu lekarza, także w połączeniu z alkoholem, dotyczy w Tychach relatywnie niewielkiego odsetka młodych ludzi, szczególnie jeśli uwzględniamy używanie regularne. Problem ten dotyczy dziewcząt, które wskazują też na częstsze ich używanie przez koleżanki.

Wbrew informacjom medialnym używanie dopalaczy szczególnie regularne (wskaźnik 30 dni poprzedzających badanie) jest w Tychach niewielki i dotyczy jednej/dwóch osób na 100 badanych. Niskie są także odsetki użycia kiedykolwiek w życiu. Dzieje się tak pomimo tego, że 17% gimnazjalistów i co piąty uczeń szkoły ponadgimnazjalnej uważa, że zdobycie dopalaczy, gdyby chcieli, byłoby łatwe.

Wyniki te podkreślają konieczność dokonywania aktualnej lokalnej diagnozy problemów zachowań ryzykownych pozwalającej realistycznie zaplanować działania profilaktyczne i alokację środków na takie działania.

Powszechne jest regularne spożywanie napojów energetycznych – w gimnazjach w ciągu 30 dni poprzedzających badanie spożywało je ponad 67% chłopców i prawie połowa dziewcząt, a w szkołach ponadgimnazjalnych odpowiednie odsetki wynosiły prawie 59 % i ponad 43%. Warto podkreślić, że w starszej grupie problem ten dotyczył głównie chłopców. Niestety relatywnie wysokie są odsetki tych, którzy miesięcznie piją takie napoje 20 razy i więcej. Jak wskazuje wiele badań, takie częste spożywanie napojów energetycznych nie jest obojętne dla zdrowia nastolatków dlatego warto w działaniach profilaktycznych podjąć ten problem.

Pozostałe uwzględnione w diagnozie narkotyki są generalnie postrzegane jako znacznie trudniej dostępne, a doświadczenia z nimi, nawet o charakterze eksperymentowania, miały niewielkie jednocyfrowe odsetki badanych. Stanowcza większość tyskiej młodzieży nigdy takich narkotyków nie używała.

Reasumując, ze wszystkich grup nielegalnych środków psychoaktywnych najbardziej rozpowszechnione jest w Tychach używanie marihuany i haszyszu. Warto zauważyć, że w starszej grupie wiekowej jest ono w kontekście porównań z badaniami z poprzednich lat stabilne lub rzadsze. Natomiast w młodszej wykazuje ono tendencję lekko wzrostową. Jest to niepokojąca tendencja, i wymaga planowania działań profilaktycznych na odpowiednio wcześniejszym etapie. Do tego aż 40% uczniów młodszych i połowa starszych uważa te narkotyki za łatwo dostępne. Jednocześnie trzeba podkreślić, że nie mogą to być nieprzemyślane działania oparte na strategii informacyjnej, które mogą budzić jedynie zainteresowanie tematem. Chodzi tu raczej o dobre działania profilaktyki uniwersalnej opartej o konstruktywne relacje z nauczycielami i rówieśnikami.

Istotny z punktu widzenia strategii profilaktycznej jest wynik diagnozy dotyczący pozytywnych oczekiwań względem używania marihuany/haszyszu – są one zwykle częstsze w przypadku uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Zatem istotna jest tutaj rzetelna edukacja dotycząca skutków używania marihuany – nie demonizująca konsekwencji zdrowotnych i psychospołecznych, ale też nie taka, która takie konsekwencje bagatelizuje jak wiele przekazów medialnych czy sztuki (np. muzyki) skierowanej do młodego pokolenia. Na konieczność takich działań wskazuje także fakt częstszego przekonania chłopców w obu grupach wiekowych, że nawet regularne używanie przetworów konopi niesie niewielkie lub żadne ryzyko.

Przedstawione wyniki przemawiają za koniecznością rozpoczynania oddziaływań profilaktycznych przeciwdziałających używaniu narkotyków przez młodzież jeszcze w szkole podstawowej oraz za ich intensyfikowaniem w ostatnich klasach szkoły podstawowej (szóstej i siódmej).

7. WYKAZ SPRAW ZWIĄZANYCH Z NIEPRZESTRZEGANIEM ZAPISÓW USTAWY O PRZECIWDZIAŁANIU NARKOMANII W TYCHACH W 2018 ROKU I PIERWSZYM PÓŁROCZU 2019 - na podstawie zebranych danych.

PODMIOT	dotyczy	2018	I półrocze 2019
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Udzielenie pomocy i wsparcia rodzinom	18	13
	Udzielenie pomocy i wsparcia osobom w rodzinie	24	16
Zespół Kuratorski Służby Sądowej wykonujący orzeczenia w sprawach karnych osób dorosłych	Dozór kuratora w zw. z nieprzestrzeganiem zapisów ustawy	6	8
Szpital Miejski	Zatrucie środkami narkotycznymi i halucogennymi	11	12
	Używanie narkotyków	0	1
Megrez Sp. z o.o.	Zatrucie środkami narkotycznymi i halucogennymi	22	7
WPR Katowice	Liczba wyjazdów do zdarzeń z rozpoznaniem zatrucia środkami narkotycznymi i halucogennymi	21	brak danych
Sąd Rejonowy w Tychach	Wyroki w zw. z nieprzestrzeganiem zapisów ustawy	95	36
Prokuratura Rejonowa	Wydane akty oskarżenia z nieprzestrzeganiem zapisów ustawy	95	49

8. REALIZACJA MIEJSKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W 2018 ROKU

W Punkcie Konsultacyjnym ds. Uzależnień i Przemocy prowadzonym przez Stowarzyszenie „Trzeźwość Życia" udzielono 396 godzin konsultacji dla osób z problemem narkotykowym. Zrealizowano także 132 godziny terapii grupy edukacyjno – problemowej „R" dla rodziców dzieci i młodzieży mającej kontakt z narkotykami oraz udzielono 132 godzin pomocy psychologicznej 36 osobom potrzebującym. Sfinansowano również 132 godziny konsultacji dla 35 osób dorosłych doświadczających przemocy domowej.

Natomiast w Ośrodku Pomocy Psychologicznej Profilaktyki Leczenia Uzależnień „Mens Sana" udzielono wsparcia osobom uzależnionym w ramach 178 godzin terapii grupowej i 393 godzin indywidualnej pomocy psychologicznej. Sfinansowano również 90 godzin Programu Candis. Ponadto zrealizowano superwizję kliniczną pracowników Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Ośrodek Pomocy Psychologicznej Profilaktyki i Leczenia Uzależnień „Mens Sana". Ponadto, w ramach wsparcia dla członków rodzin osób uzależnionych zrealizowano 17 godzin pomocy psychologicznej.

Udzielenie także dotacji celowej Śląskiemu Stowarzyszeniu Kuratorów Sądowych Auxilium na realizację zadania publicznego pod tytułem: prowadzenie programu profilaktyczno-interwencyjnego dla młodzieży eksperymentującej z różnymi środkami psychoaktywnymi, określonego szczegółowo w ofercie złożonej przez Stowarzyszenie w ramach otwartego konkursu ofert.

Sfinansowano przeprowadzanie rekomendowanego programu profilaktycznego pn.: Archipelag Skarbów przeznaczonego dla uczniów tyskich szkół gimnazjalnych, uczniów wskazanych przez pedagogów oraz dla rad nauczycielskich i rodziców;

Na podstawie art. 19a. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (procedura tzw. „małego grantu") udzielono Stowarzyszeniu „Trzeźwość Życia" dotacji celowej na realizację zadania publicznego pod tytułem Życie jest tylko jedno – program edukacyjny i profilaktyczny z zakresu uzależnień od środków psychoaktywnych i alkoholu dla uczniów tyskich placówek oświatowych zrealizowanego w okresie od 12 listopada do 31 grudnia 2018 roku.

Zlecono wykonanie przez Grupę BST Sp. z o.o. badania socjologicznego pn.: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy". Badanie przeprowadzono przy użyciu techniki standaryzowanego wywiadu kwestionariuszowego, metodą CAPI - Computer Assisted Personal Interview w okresie od września do listopada 2018r.

Zakupiono bezinwazyjne testy do wykrywania środków psychoaktywnych w organizmie MULTI DRUG 10 panelowy (materiał biologiczny: mocz) w ilości 200 sztuk, MULTI DRUG 12 panelowy (materiał biologiczny: mocz) w ilości 200 oraz MULTI DRUG 7 panelowy (materiał biologiczny: mocz) w ilości 35 sztuk.

9. REALIZATORZY PROGRAMU

Jednostką odpowiedzialną za koordynację i realizację zadań wynikających z Programu jest Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miasta.

W realizacji Programu uczestniczyć będą również:

1) Jednostki organizacyjne Urzędu Miasta Tychy:
    1) Wydział Promocji i Komunikacji Społecznej,
    2) Straż Miejska.
2) Jednostki organizacyjne Miasta Tychy:
    a) Miejskie Centrum Oświaty;
    b) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
    c) Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji;
    d) Placówka Pieczy Zastępczej „Kwadrat”.
3) Inne podmioty:
    a) Ośrodek Pomocy Psychologicznej Profilaktyki i Terapii Uzależnień „Mens Sana”*;*
    b) Stowarzyszenie „Trzeźwość Życia”;
    c) Śląskie Stowarzyszenie Kuratorów Sądowych „Auxilium”;
    d) Komenda Miejska Policji;
    e) I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wykonujący orzeczenia w sprawach karnych osób dorosłych;
    f) II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wykonujący orzeczenia w sprawach rodzinnych i nieletnich;
    g) Miejskie placówki oświatowe, w tym Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna;
    h) Inne organizacje pozarządowe działające na rzecz osób dotkniętych problemem narkotykowym.

10. ZASOBY MIASTA

PODMIOT	ADRES
Ośrodek Pomocy Psychologicznej, Profilaktyki i Terapii Uzależnień „Mens Sana”	ul. Bukowa 20
Stowarzyszenie „Trzeźwość Życia”	ul. Nałkowskiej 19
Śląskie Stowarzyszenie Kuratorów Sądowych „Auxilium”	ul. Barona 30/209
Grupa Anonimowych Narkomanów (ostatnia sobota miesiąca w godzinach od 19 do 21) tychymitingna@gmail.com	ul. Wyszyńskiego 1 salka przy Parafii św. Krzysztofa

11. DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU

I. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.

1. Prowadzenie programów psychoterapii uzależnienia od narkotyków, w tym indywidualne sesje psychoterapeutyczne.
2. Prowadzenie programów terapii dla młodzieży i osób dorosłych uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem.
3. Prowadzenie programów rehabilitacji dla osób uzależnionych.
4. Udzielanie wsparcia finansowego w dostosowaniu warunków lokalowych dla prowadzenia zadań z zakresu pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych.
5. Finansowanie superwizji klinicznej pracowników placówek leczenia uzależnienia od środków psychoaktywnych.

Wskaźniki:
- liczba osób objętych terapią;
- liczba osób uczestniczących w programach rehabilitacji;
- liczba godzin w ramach, których udzielono wsparcia terapeutycznego.

II. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej.

1. Prowadzenie programów psychoterapii dla osób współuzależnionych.

2. Udzielanie rodzinom z problemem narkotykowym konsultacji, wsparcia psychologicznego oraz bezpłatnych porad w zakresie prawa rodzinnego i opiekuńczego, cywilnego i karnego w ramach prowadzenia Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy.
3. Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin z problemem uzależnień.

Wskaźniki:
- liczba udzielonych konsultacji, w tym prawnych i psychologicznych;
- liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia;
- liczba godzin w ramach, których udzielono wsparcia.

III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo - rekreacyjnych dla uczniów.

1. Wspieranie szkół podstawowych oraz gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w rozwijaniu działań profilaktycznych, w szczególności obejmujących diagnozę problemu używania narkotyków na terenie szkoły i realizację adekwatnego do potrzeb programu profilaktycznego.
2. Prowadzenie programów profilaktycznych w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży, stanowiących alternatywę wobec używania narkotyków.
3. Prowadzenie działań edukacyjnych adresowanych do rodziców, których celem jest rozwijanie umiejętności wychowawczych.
4. Prowadzenie autorskich programów edukacyjno – informacyjnych, dotyczących środków uzależniających dla uczniów tyskich szkół.
5. Prowadzenie zajęć warsztatowych adresowanych dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych uzupełniających wiedzę na temat zdrowego stylu życia.
6. Prowadzenie na terenie szkół i innych placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych rekomendowanych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.
7. Wdrażanie programów profilaktyczno-interwencyjnych dla młodzieży eksperymentującej z różnymi środkami psychoaktywnymi.
8. Prowadzenie edukacji publicznej w zakresie problematyki narkotykowej, np. poprzez organizację kampanii społecznych, konferencji, debat, akcji edukacyjnych mających na celu zwiększenie aktywności tyszan (solidarności społecznej) w sprawach związanych z narkomanią; uwrażliwienie na konieczność szybkiej reakcji, nieobojętność wobec problemu.

9. Monitorowanie skali problemu narkotykowego poprzez prowadzenie lokalnych badań, sondaży i diagnoz pozwalających ocenić potrzeby, zasoby i efekty podejmowanych działań oraz poznać aktualny stan problemów narkotykowych w mieście Tychy.
10. Stworzenie lokalnej koalicji dla skutecznej walki ze zjawiskiem narkomanii z włączeniem rodziców dzieci i młodzieży szkolnej, angażując ich także w kontrolę środowiska szkolnego i pozaszkolnego, zachęcając do zwiększenia nadzoru nad dziećmi.
11. Zakup i rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych.
12. Wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych i realizowanych przez młodzież i adresowanych do grup rówieśniczych.
13. Doposażenie realizatorów Programu w pomoce niezbędne do prowadzenia zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów narkotykowych.

Wskaźniki:
- liczba uczestników programów edukacyjno-profilaktycznych;
- liczba uczestników debat, akcji;
- ilość wydanych i rozpowszechnionych materiałów edukacyjnych.

IV. Wspieranie działań instytucji, osób fizycznych i organizacji pozarządowych, służących rozwiązywaniu problemów narkotykowych.

1. Wspieranie działalności merytorycznej instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych z zakresu przeciwdziałania narkomanii.
2. Organizowanie szkoleń, konsultacji, superwizji i warsztatów na potrzeby realizatorów Programu (nauczycieli tyskich szkół, pracowników świetlic środowiskowych, pracowników socjalnych, kuratorów sądowych, pracowników Policji, Straży Miejskiej, itd.), na temat problemów związanych z narkomanią.
3. Prowadzenie „Antynarkotykowego Telefonu Zaufania”.
4. Zakup testów do wykrywania narkotyków w organizmie na potrzeby realizatorów Programu.

Wskaźniki:
- liczba uczestników szkoleń;
- liczba zakupionych testów do wykrywania narkotyków.

V. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i ich rodzinom dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób, z wykorzystaniem pracy socjalnej, kontraktu socjalnego.

1. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie Centrum Integracji Społecznej.

Wskaźniki:
- liczba osób, zagrożonych wykluczeniem, które podpisały kontrakt socjalny.

12. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Realizacja Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii obejmuje okres jednego roku kalendarzowego. Istnieje zatem potrzeba jego uaktualnienia i modyfikacji w zależności od zmieniających się potrzeb i dynamiki zjawisk związanych z używaniem środków psychoaktywnych. Bieżąca aktualizacja jest narzędziem, które może dostarczać informacji zarówno do wstępnej oceny sytuacji w zakresie używania środków psychoaktywnych, jak i ewaluacji całego Programu. Monitoring ma charakter ciągły, bowiem zmieniająca się sytuacja powoduje konieczność dostosowania podejmowanych działań, czasami modyfikacji już podjętych lub podejmowania nowych.

Ewaluacja odbywać się będzie na podstawie sformułowanych wskaźników realizacji zadań Programu, a w szczególności osiągania jego celów, dwa razy w roku. Przyjęte wskaźniki mają charakter mierzalny i będą niezwykle użyteczne w procesie ewaluacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

Celem ewaluacji jest nieustanne ulepszanie skuteczności i efektywności podejmowanych działań w kategoriach pozytywnych efektów społecznych oraz zwiększanie przejrzystości i promowanie działań realizowanych w ramach Programu.

13. BUDŻET PROGRAMU

1. Zadania ujęte w niniejszym Programie finansowane są ze środków budżetu miasta, zgodnie z uchwałą w sprawie budżetu miasta Tychy na rok 2020.
2. Budżet Programu został wydzielony ze środków przeznaczonych na realizację Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok.